



§ 4

Verksamhetsplan för Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd 2019

Beslut

1. Verksamhetsplan 2019 för Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden ansöker hos kommunstyrelsen om medel för kompetensutveckling om 4,4 mnkr för kompetensutveckling, se bilaga 2a-2g.
3. Ansökan om budgetjustering hos kommunstyrelsen med 5,5 mnkr för klimatinvesteringar enligt bilaga 3.
4. Ansökan om budgetjustering hos kommunstyrelsen med 4,7 mnkr för naturreservat
5. Ansökan om budgetjustering hos kommunstyrelsen för introduktionsförskola med 2,3 mnkr enligt bilaga 4.
6. Ansökan om budgetjustering hos kommunstyrelsen med 3,65 mnkr för trygghetsskapande arbete enligt bilaga 5.
7. Ansökan om budgetjustering hos kommunstyrelsen med 0,7 mnkr för medel för lokaländamål.
8. Ansökan om budgetjustering hos kommunstyrelsen med 6,0 mnkr för ökade kostnader för maskiner och inventarier.
9. Ansökan om budgetjustering hos kommunstyrelsen med 1,0 mnkr för insatser för en giftfri förskola.
10. Ansökan om budgetjustering hos kommunstyrelsen med 3,0 mnkr för aktivitetscenter seniorboende
11. Ansökan om budgetjustering för Tryggt mottagande i hemmet med 3,3 mnkr
12. Stadsdelsnämnden uppdrar till förvaltningen att återkomma med ett underlag med tillhörande konsekvensbeskrivning inför uppsägning av hyresavtalet med Micasa för Enskededalens servicehus i samråd med kommunstyrelsens ekonomiutskott.
13. Priser till nämndens utförarenheter fastställs i enlighet med detta ärende.
14. Resultatenheter fastställs i enlighet med detta ärende.
15. Internkontrollplan samt system för intern kontroll godkänns, se bilaga 7 och bilaga 8.
16. Omslutningsförändringar om 305,9 mnkr godkänns och anmäls till kommunstyrelsen.
17. Förvaltningschefen ges delegation för att ansöka om medel från sociala investeringsfonden.



Ärendet

Verksamhetsplanen för Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anger inriktningen för förvaltningens verksamhet under 2019 och knyter an till kommunfullmäktiges tre inriktningsmål:

- En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
- En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
- En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Som ett stöd att uppnå de tre inriktningsmålen har stadsdelsnämnden tre fokusområden:

- Attraktiv arbetsgivare
- Jämställdhet
- Bemötande

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förslag till Verksamhetsplan för 2019.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 17 januari 2019

Dnr 1.2.1.-974/2018

Beslutsgång

Ordföranden ställde framlagda förslag mot varandra och fann att nämnden beslutat enligt förvaltningens förslag.

Yrkanden

Ordföranden Gustav Johansson m.fl. (M), ledamöterna Urban Rybrink (L), Ola Gabrielsson (MP), Christina Peterson (C) yrkade bifall till förvaltningens förslag till beslut samt anmälde ett särskilt uttalande till protokollet.

Vice ordföranden Rana Nasrindotter m.fl.(S), ledamoten Hassan Jama m.fl. (V) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Ledamoten Tobias Karlsson (SD) yrkade bifall till eget förslag till beslut.



Särskilt uttalande

”Den grönbåa majoritetens politik bygger på valfrihet, trygghet och hållbarhet. En grundförutsättning för verksamheten är en budget i balans. Genom att fokusera på kärnverksamheter kan vi ge en väldigt god kommunal service till de medborgare som mest behöver den. Det innefattar också möjligheten att kunna leva på sin lön och att valet att gå från bidrag till arbete ska löna sig.

Valfrihet är att få bestämma över och forma sitt eget liv. Det innefattar allt ifrån att man som förälder är fri att välja den förskola som passar bäst för sitt eget barn, till att som äldre fritt få välja hemtjänstutförare eller vilket omsorgsboende som passar en själv bäst.

Att få kännas sig trygg i sin egen hemmiljö och i sin egen hemstad är en rättighet för medborgare. Det ska inte spela någon roll i vilket område man bor, alla har rätt att vara trygga. Stadsdelen svarar inte ensamt för att uppnå trygghet. Det är ett samarbete mellan oss, nationell politik, regional politik och polis. Vi måste göra vad vi kan. Därför sätter vi tryggheten i fokus med bl.a. kameror på otrygga centrala platser, ordningsvakter på otrygga platser där det rör sig mycket folk, allvarssamtal med unga kriminella och deras familjer samt städgaranti och utökad slyröjning för en tryggare gatumiljö.

Stadsdelens arbete ska, i så stor utsträckning som möjligt, vara hållbart. Vi ska satsa på en grön omställning. Vi satsar därför på elbilar, elcyklar, söker klimatinvesteringspengar för att minska våra koldioxidutsläpp, ökar andelen vegetarisk mat i våra verksamheter samt ställer höga miljökrav på de entreprenörer som utför många av våra tjänster.

Även miljöarbetet måste göras kostnadseffektivt så att de pengar som finns tillgängliga för klimatomställningar gör så stor nytta som möjligt. Därför bör den delen av ansökning om klimatmedel som föreslås i VP som berör inköp av nya vitvaror och utbyte av armaturer ses över. De ger en marginell klimatvinst till en väldigt stor summa pengar, pengar som istället skulle kunna satsas på annat klimatarbete.

Vi är en stor stadsdel med många utmaningar, men vi har också mängder med goda verksamheter som följer våra medborgare genom livet. För att nämna några; För de minsta erbjuder vi öppen förskola. Stadsdelen erbjuder förskoleverksamhet med fokus på läroplanen. För de äldre barnen finns flera olika fritidsgårdar att välja mellan. Vi har



uppskattade parklekar för stor och små. Stadsdelen erbjuder alla vuxna olika vägar mot självförsörjning, med extra fokus på de som står långt från arbetsmarknaden. Inom ramen för socialtjänstlagen finns mängder med insatser och stöd för vuxna som behöver det, antingen tillfälligt eller genom hela livet. Vi har uppskattade gruppboheter inom LSS och låter tillgänglighet genomsyra allt arbete inom förvaltningen. Stadsdelen hjälper nyanlända att hitta vägar in i vårt samhälle genom bl.a. inkluderingslotsar och introduktionsförskolor. Det är fria val till servicehus och vård- och omsorgsboenden där man ska få åldras med värdighet. Maten är extra viktig när man blir äldre och vi introducerar en app Nollvision undernäring som exempel på arbetet med en bättre kost. Därutöver erbjuds våra medborgare massor av fantastiska parker och flera naturreservat där naturlivet får blomstra.

Enskede-Årsta-Vantör är på många sätt en bra stadsdel bo och vistas i. Men den kan bli mycket bättre. Under den här mandatperioden ska Enskede-Årsta-Vantör vara stadsdel där alla medborgare har samma rättigheter att få leva och växa efter egen förmåga och där tryggheten ökar igen.”

Reservation (S)

Vice ordföranden Rana Nasrindotter, ledamöterna Oskar Rosén, Gisela Norrman alla (S) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;

- **Att i huvudsak godkänna förvaltningens förslag till beslut**
- **Att därutöver anföra**

Enskede-Årsta-Vantör – en stadsdel som håller samman i ett Stockholm för alla

Vi socialdemokrater vill bygga ett solidariskt, rättvist och jämställt samhälle för fria och jämlika människor. Vägen dit börjar i vardagen – här där vi bor och lever, var vi än bor i Enskede-Årsta-Vantör.

Vi har lett den rödgrönrosa majoriteten som styrt Stockholm och stadsdelen under de senaste fyra åren och vi har tagit många viktiga steg: andelen medborgare som lever på försörjningsstöd är lägre än på decennier, ungdomsarbetslösheten är halverad, skolresultaten – särskilt här i ytterstaden – har förbättrats och byggtakten är den högsta sedan miljonprogrammets dagar.



Vi arbetar för ett Stockholm som håller samman i stark förvisning om att det inte är genom ökade klyftor och ökad konkurrens som vår stad och vår stadsdel blir bättre. Tvärtom är vi övertygade om att vi är starkare tillsammans. Invånarna i Enskede-Årsta-Vantör är människor och medborgare, inte bara konsumenter på en marknad. Den kommunala verksamheten i vår stadsdel bygger på samarbete. Social sammanhållning, ekonomisk, demokratisk och ekologisk hållbarhet ska prägla stadsdelen Enskede-Årsta-Vantör.

När oron får fäste minskar tryggheten och samhället dras isär

I vår stad, och runt om i världen, ökar den politiska polariseringen och i dess spår följer en ökad otrygghet som skrämmar och begränsar människors frihet. Den liberala demokratin ifrågasätts och de värden som byggt vårt samhälle utmanas på allvar för första gången på allvar sedan demokratin infördes för 100 år sedan.

De radikala politiska rörelserna uppträder ibland i städad skepnad där det underliggande våldet bara uttalas subtilt, eller som hotfulla debattörer i sociala medier och i värsta fall som våldsverkande extremister.

Vårt svar måste vara att stå fast vid den öppna staden för ökad sammanhållning och jämlika levnadsvillkor. Arbetet för mänskliga rättigheter är viktigt, men även arbetet för jämlika levnadsvillkor och att ingen ska lämnas efter. Klyftor i samhället är en grogrund för politisk oro och polarisering. Stadens och Enskede-Årsta-Vantörs trygghetsarbete ska därför intensifieras.

Den föreslagna verksamhetsplanen är ett resultat av den budget som kommunfullmäktige antagit. Det är en budget som prioriterar skattesänkningar framför en fungerande välfärd. Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet, Miljöpartiet och Kristdemokraterna har drivit igenom en budget som har låga ambitioner för både förskola och äldreomsorg. Det återspeglas nu i nämndens förslag till verksamhetsplan.

Än värre är att budgetförslaget sett till stöd och service till personer med funktionsnedsättning och verksamhet inom barn, kultur och fritid. Att schablonen för verksamheten inom funktionshinderområdet höjs med knappa 1% samtidigt som bara priser och löner ökar mer än dubbelt så mycket, visar på de nedskärningar som dessa partier nu



tvingar fram. När det gäller insatser för barn, kultur och fritid är minskningen av anslagen ännu större. 66 miljoner sparas bort över hela Stockholm och det kommer att resultera i verkliga nedskärningar i möjligheten för barn och unga i vår stadsdel att ha en meningsfull och aktiv fritid. Med det följer också att mycket av det lokala utvecklings- och trygghetsarbetet stannar av. Det är direkt kontraproduktivt i en stad och stadsdel som förväntar sig mer trygghet, inte mindre.

Det är inte på detta sätt vi bygger en stad för alla. Det är inte heller förvånande att den nya majoriteten föreslår nya inriktningsmål för stadens verksamhet. Vi socialdemokrater vill fortsätta arbetet för att Stockholm ska vara en stad för alla. En stad som håller samman med höga ambitioner för ekologisk, ekonomisk och demokratisk hållbarhet.

Vi socialdemokrater förslog i vårt budgetförslag betydande satsningar på välfärden. Förskolan skulle få schablonökningar på 4% istället för de 2% som majoriteten beslutade. Det skulle ha gett utrymme för ökad personaltäthet, stöd till barn med särskilda behov och minskade barngrupper.

Äldreomsorgen och stöd och service till personer med funktionsnedsättning skulle ha fått en schablonökning på 2,5 %. Därtill skulle särskilda satsningar gjorts på aktivitetscenter för äldre och trygg hemgång.

Barn, kultur och fritid skulle ha fått mer än 50 miljoner kronor för fler fältassistenter, fler fritidsgårdar samt utrymme för det lokala utvecklingsarbetet. Allt detta begränsas nu av en politik som prioriterar sänkta skatter framför en trygg äldreomsorg, en förskola som ser alla barn och ett lokalt trygghetsarbete. Vi beklagar detta vägval och noterar att om Socialdemokraternas budgetförslag hade vunnit kommunfullmäktiges gehör hade Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd fått 32,2 miljoner kronor mer till välfärden och tryggheten i vår stadsdel.

Trots dessa begränsningar och felaktiga prioriteringar har vi följande synpunkter rörande verksamhetsplanen för Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd:



Det är glädjande att majoriteten har valt att behålla så många av våra viktiga satsningar och prioriteringar. Att jämställdhetsfokus, bemötande, barnrätt och att vara en attraktiv arbetsgivare finns med även i VP för 2019 är viktigt och bra men vi socialdemokrater vill mer.

Medarbetarna i stadsdelen, alltifrån förskola till hemtjänst är vår viktigaste resurs som borgar för kvaliteten i välfärden. Rätt till heltid och trygga anställningar för våra medarbetare är en högt prioriterad fråga för oss socialdemokrater. Vi föreslår att arbetet för att minska och avskaffa allmän visstid intensifieras och att stadsdelen utreder införandet av en vikariepool inom förskola och hemtjänst som ett verktyg för detta. Våra medarbetare ska må bra på jobbet och ett fortsatt förebyggande arbete mot sjukskrivningar och ett aktivt arbetsmiljöarbete ska bedrivas på våra verksamheter. Därtill vill vi socialdemokrater att de barnskötare som saknar relevant utbildning ska ha samma rätt att utbilda sig till barnskötare som de barnskötare som idag utbildar sig till förskolelärare.

Vi socialdemokrater är övertygade om att en god och trygg förskola ger större chans att lyckas i senare i sin skolgång. Därför satsade vi i vår budget på en fördubblad schablonökning jämfört med majoriteten. Vi vill att varje förskola inte enbart ska ha tillgång till en specialpedagog utan att en specialpedagog ska vara anställd på varje förskola för att tidigt upptäcka sociala och inlärningssvårigheter. Vi vill att det våldsförebyggande arbetet även ska sträcka sig in i förskolan via Mentorerna i Vårldsprevention. Det påbörjade arbetet för att förbättra utemiljöerna på våra förskolor ska fortsätta.

Vi socialdemokrater tror på en trygg och värdig ålderdom och har under den förra mandatperioden tagit flera steg för att säkra den rätten för våra äldre medborgare. Vi oroas av bristen på satsningar från den nya majoriteten och att det saknas ambitioner och finansiering för aktivitetscenter och trygg hemgång i den föreliggande verksamhetsplanen. Vi anser att kultur och böcker ska vara en självklar del av vardagen även för de som bor på vård- och omsorgsboende.

Under den förra mandatperioden arbetade vi i den rödgrönrosa majoriteten hårt för att förbättra arbetsförhållandena för socialtjänstens medarbetare och Enskede-Årsta-Vantör har varit en av stadsdelarna som visat på markanta förbättringar på det området. Vi är



glada över att den nya majoriteten vill fortsätta på den inslagna vägen och satsa på förebyggande arbete för ungdomar som riskerar att hamna snett.

Samtidigt är det oerhört oroande att barn, kultur och fritid får minskade anslag generellt. En öppen fritidsgård (eller mellanstadieverksamhet) kostar pengar men en stängd sådan kostar desto mer. Den nya majoriteten talar sig varm för trygghet men tycks glömma bort den mjukare sidan av trygghet som innebär känslor av samhörighet och meningsfullhet och som växer bland annat genom att barn och ungdomar nås av fritidsaktiviteter som stimulerar deras fantasi och utveckling. Här är det fortsatt prioriterat att även unga flickor tilltalas av utbudet på våra fritidsgårdar och att stadsdelsnämnden arbetar aktivt med att etablera fler mötesplatser för unga.

Vi nås ofta av larmrapporter kring ungas psykiska ohälsa och mycket pekar på att den psykiska ohälsan bland unga är ännu mer utbredd i socioekonomiskt utsatta områden. Därför anser vi att en ungdomsmottagning ska etableras i Rågsved för att sänka trösklarna för att söka hjälp för ungdomarna i Enskede-Årsta-Vantör.

Sommarlovet kan vara en särskilt utsatt tid för många barn och unga och det är viktigt att stadsdelen fortsätter att arbeta med sommarlovsaktiviteter, sommarcentrum och att feriejobb kan garanteras för ungdomarna i vår stadsdel.

Enskede-Årsta-Vantör är en fantastisk stadsdel men det finns utmaningar på många områden. Vi har sett att medborgardialogen i Östberga rönt stor framgång och ökat medborgarnas tilltro till det offentliga. Vi vill därför att det genomförs medborgardialoger i fler utsatta områden: Rågsved, Dalen, Hagsätra och Högdalen. En modern demokrati kan inte enbart bäras upp av ett fåtal engagerade politiker, den måste byggas på vår vilja att ta vara på medborgarnas förslag för att förbättra sin närmiljö och sina levnadsvillkor. Vi socialdemokrater känner stor oro för att arbetet med Lokala Utvecklings Planer inte nämns alls i den föreliggande verksamhetsplanen. Vi vill satsa på att utöka och utveckla utbudet av kulturupplevelser i stadsdelen och vill därför etablera ett kulturområde i Snösätra.”



Reservation (V)

Ledamöterna Hassan Jama, Lena Rydblom båda (V) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;

”Stadsdelsnämnden föreslås besluta:

Att avslå förslaget och återkomma med ett förslag till verksamhetsplan och budget utifrån Vänsterpartiets reservation i kommunfullmäktige.

Att bevara mellanstadieverksamheten i Rågdalen och på Rågsveds fritidsgård

Stadsdelsnämnden anför därutöver följande:

Majoritetens budgetförslag:

Den nybildade blågröna majoriteten har i sin budget för Stockholms stad valt att sänka kommunalskatten med 16 öre. Vänsterpartiet har i stället föreslagit en höjning med 14 öre – totalt 30 öre högre skattesats - för att kunna göra offensiva satsningar i stadens välfärdsverksamheter. Skattesänkningar och förväntade privatiseringar dränerar den offentliga ekonomin. Många verksamheter får av majoriteten inte ens en höjning som motsvarar förväntade löne- och kostnadsökningar.

Vänsterpartiets budgetförslag skulle ge stadsdelsnämnderna ett tillskott med totalt 523 miljoner kronor, Enskede-Årsta-Vantörs del av dessa pengar skulle innebära drygt 56 miljoner kronor i tillskott till våra kärnverksamheter.

Det blågröna budgetförslaget kommer att innebära en ännu restriktivare biståndsbedömning inom äldreomsorgen, svårigheter med att bevilja den hjälp som den enskilde har behov av inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt risk för större barngrupper alternativt lägre pedagogtätthet inom förskolan. Anslaget för ekonomiskt bistånd ökar inte, samtidigt som majoriteten inte har några särskilda satsningar på arbeten för de personer som står långt bort från arbetsmarknaden. De blågrönas budgetförslag medför en sänkning av handläggningskostnaderna för ekonomiskt bistånd. Det innebär att socialsekreterarna kommer att ha mindre tid att erbjuda individuellt anpassade stödåtgärder för personer med försörjningsstöd. De blågrönas budgetförslag har även kraftigt nedskurna anslag till socioekonomiskt stöd i förskolorna (mer än halverat jämfört med 2018) och vi ser med oro på konsekvenserna för barn som är i behov av särskilt stöd.



Den blågröna majoriteten har öppnat för att ombilda hyresrätter inom de allmännyttiga hyresrätterna. Andelen allmännyttiga hyresrätter är i dag mindre efter den borgerliga alliansens tidigare ombildningar till bostadsrätter. Bostadsmarknaden är allt mera oåtkomlig för ett hushåll som lever på låga inkomster eller försörjningsstöd, vilket ökar kostnaderna för ekonomiskt bistånd till hushåll som saknar eget boende. De högsta hyrorna som godkänns för en försörjningsstödstagare har halkat efter, vilket innebär ökade svårigheter för resurssvaga hushåll att få en bostad och att den socioekonomiska boendesegregationen fortsätter att öka. Nyproduktionen, oavsett om det handlar om allmännytta eller inte, har så höga boendekostnader att de med de största behoven av bostad har de minsta chanserna att få en.

Det är däremot glädjande att se att den nya majoriteten fortsätter det viktiga arbete som rödgrönrosa majoriteten påbörjade, exempelvis jämställhetsinriktningen, starten av aktivitetscenter på seniorboenden, utvecklingen inom hemtjänsten och handlingsplanen för socialeksekuterare och biståndshandläggare för att förbättra deras arbetsmiljö.

Så här vill vi att vårt Enskede-Årsta-Vantör ska vara

Verksamheten ska genomsyras av ett barn- och ett genusperspektiv samt av jämställdhet, mångfald och rättvisa. Enskede-Årsta-Vantör ska vara en stadsdel för alla, oavsett social och etnisk bakgrund. Stadsdelsnämnden ska vidareutveckla demokratin genom en utökad dialog mellan medborgarna och de förtroendevalda. Nya forum för dialog och insyn måste skapas. Medborgarnas möjligheter att påverka viktiga stadsplanerings- och stadsmiljöfrågor måste öka. Vi vill ge mera makt åt de lokala beslutsfattarna och åt invånarna i stadsdelsområdet och mindre toppstyrning från centrala nämnder och styrelser.

Stadsdelsnämnden ska återta verksamheter från entreprenad drift till egen regi när de nuvarande avtalen löper ut. Inga riskkapitalbolag som pressar ned kostnaderna för att sedan föra ut pengarna till utländska skatteparadis ska anlitas. Ett hbtq-perspektiv ska finnas i alla nämndens verksamheter. Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd ska aktivt arbeta för att bryta ner segregationen i stadsdelsområdet. Ett gott exempel är utbytet av feriearbetande skolungdomar samt möten kring IT-frågor mellan nyanlända ungdomar och äldre på våra vård- och omsorgsboenden.



Enskede-Årsta-Vantör ska vara en stadsdel för alla, oavsett social och etnisk bakgrund. Vi ska vara en ekologiskt hållbar, rättvis, trygg och tillgänglig del av Stockholm. Enskede-Årsta-Vantör ska också vara en trygg och ren stadsdel att leva och vistas i, och en spännande del av en jämlik, jämställd och klimatsmart stad.

För Vänsterpartiet går vår gemensamma välfärd före skattesänkningar och företagens intresse av att göra stora vinster på våra skattepengar och på vår gemensamma egendom som generationer av stockholmare har arbetat ihop. Inga verksamheter inom vård, omsorg, socialtjänst och förskola ska konkurrensutsättas. En stor del av driften av gemensamt finansierade verksamheter ligger idag hos vinstdrivande företag. Vi vill satsa på verksamhet av hög kvalitet i egen regi. Vi vill förbjuda vinstintressen i driften av den gemensamma välfärden. Däremot ser vi gärna att idéburna verksamheter kompletterar verksamhet i egen regi.

Förskoleverksamhet

- Stadsdelen ska göra en satsning på att minska barngrupperna inom förskolan för att vända den negativa utvecklingen vad gäller gruppstorleken.
- Genomsnittlig storlek på barngrupperna ska vara högst 15 för att sedan successivt minska för varje år för att nå Skolverkets riktlinjer.
- Andelen förskollärare i personalgrupperna måste öka.
- Förskolan ska ha ett demokratiskt och jämställt förhållningssätt. Jämställdhets- och genusperspektivet ska fortsätta att integreras i det dagliga arbetet i förskolan.
- Arbetet med barns språkutveckling och modersmålsstöd ska prioriteras.
- Barns förmåga att uttrycka sig i olika former ska uppmuntras och utvecklas.
- Alla föräldrar ska kunna vara delaktiga i förskolans arbete.
- Förskolan måste satsa både på barnens eget skapande samt på kontakter med professionella kulturutövare.
- Ambitionerna för andelen kravmärkt mat måste ytterligare höjas.
- Stadsdelen ska fortsätta arbetet med kemikaliesmarta förskolor.
- Stadsdelen arbeta för en giftfri miljö i såväl förskolan som dess närområde och ge möjlighet till en aktiv utevistelse med fysisk rörelse.



- Öka andel öka andelen ekologisk och vegetabilisk mat i stadsdelens förskolor.

Förskolan är en viktig pedagogisk verksamhet. Därför ska staden göra en rejäl satsning på förskolan. Detta behövs för att barngruppernas storlek ska minska och personaltätheten öka, så att det finns förutsättningar att möta behoven hos alla barn. Stadsdelen ska erbjuda barnomsorg på obekväm arbetstid.

Förskolornas ekonomi kommer att vara extremt ansträngd under 2019. Majoritetens höjning av förskolpengen är så marginell att den inte täcker förväntade löne- och prishöjningar. Resurser behövs för att öka personaltätheten. Personalen ska få förutsättningar att fokusera på det pedagogiska uppdraget och inte åt onödig administration. En god arbetsmiljö underlättar rekrytering av medarbetare och möjligheter att behålla dem som valt att arbeta hos oss.

Barn, kultur och fritid

- Alla ungdomar ska ha nära till icke-kommersiella och tillgängliga mötesplatser.
- Nämnden ska i samarbete med kulturnämnden öppna ett bibliotek i Rågsved.
- Ungas inflytande över den egna vardagen ska utökas.
- Samtliga skolungdomar som så önskar ska kunna få feriejobb via staden.
- Öppna en ungdomsmottagning i Vantör.
- Stadsdelen ska arbeta särskilt för att nå fler flickor i fritidsgårdsverksamheterna.
- Utveckla samarbete mellan verksamhetsområdet och socialtjänsten med fokus på det förebyggande arbetet.
- Utveckla den uppsökande verksamheten med fältförlagt socialt arbete med fokus på de utemiljöer och de tidpunkter då ungdomar vistas där.
- Utöka bemanningen och öppettiderna i parklekarna med målsättningen att samtliga parklekar ska vara öppna även på helgerna.
- Parklekarna ska få budgetmedel som täcker kostnaderna för verksamheten. Eventuella intäkter för uthyrning av lokalerna ska oavkortade gå till de satsningar som parklekarna bedömer som mest angelägna.



- Arbeta uppsökande med information och erbjudande om sommarkollo. Familjer med ekonomisk, social och psykisk utsatthet ska prioriteras.
- Stadsdelen ska stödja generationsöverskridande fritids- och kulturverksamheter.
- Öka andel aktiviteter och platser för specifika målgrupper såsom unga med funktionsnedsättning, äldre, nyanlända och HBTQ-personer.

Barn och unga har rätt till en kreativ fritid som uppmuntrar eget skapande och medbestämmande. Fritidsverksamheten ska vara lika attraktiv för flickor som för pojkar. Våra väl fungerande parklekar ska få möjligheter att utvecklas. Utomhuspedagogiken är viktig och personalen ska ha adekvat utbildning.

Resursfördelningen ska säkra att ungdomsverksamheten är lika attraktiv för flickor som för pojkar. Motion och rörelse ska främjas. Personalen ska ha kunskap om risk- och skyddsfaktorer när det gäller droger, kriminalitet och hedersrelaterad skyddsproblematik. Olika former av verkligt ungdomsinflytande ska testas.

Kolloplats ska finnas för alla barn 9–16 år som söker kollo. Sänkta avgifter för kollo gör det möjligt även för barn i familjer med låga inkomster att kunna vara med.

Barn med funktionsnedsättningar ska få adekvat stöd för att kunna vara med i ordinarie fritidsverksamhet. Fältverksamheten ska behållas och utvecklas. Ett starkt förebyggande socialt arbete är viktigt för att behålla tryggheten i Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsområde.

Individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri och stöd och service till personer med funktionsnedsättning:

- Individ- och familjeomsorgen ska ha ett barn- och genusperspektiv i all handläggning.
- Personer med försörjningsstöd p.g.a. arbetslöshet ska erbjudas individuellt anpassat stöd i stadens regi med egen försörjning som mål. De som står långt från arbetsmarknaden p.g.a. sociala, psykiska eller missbruksproblem ska erbjudas intensivt stöd.
- Stärk arbetet med stödinsatser mot våld i nära relationer. Relationsvåldscentrum Sydost ska få de resurser som är nödvändiga för att driva verksamheten.
- Barn och ungdomar som lever i familjer med missbruk eller psykisk sjukdom ska garanteras hjälp och stöd.



- Stärk missbruksvården och arbetet med att hemlösa ska få bostad.
- Den dagliga verksamheten för personer med funktionsnedsättning ska utvecklas i samråd med personalen och deltagarna för att bättre motsvara kraven och förväntningarna från unga brukare. Den dagliga verksamheten ska drivas i egen regi.
- Stadsdelen ska aktivt bidra till stadens flyktingmottagning. De ensamkommande flyktingbarn som nämnden ansvarar för ska få en aktiv introduktion in i det svenska samhället och de ska så långt det är möjligt placeras på boenden i den egna stadsdelen.
- Personalen ska ha hbtq-kompetens för att på bästa sätt kunna bemöta samkönade par och ensamstående hbtq-personer inklusive ungdomar.

Individ- och familjeomsorgen arbetar med den del av vår befolkning som behöver ett individuellt utformat stöd för att kunna leva ett självständigt liv. Verksamheten ska garanteras tillräckliga handläggarresurser och ha god kännedom om både de aktuella hushållen och levnadsvillkoren i stadsdelsområdet. Detta är extra viktigt för personer som har komplicerad problematik och där ett nära samarbete mellan socialtjänstens olika enheter är nödvändig. Vi avvisar standardlösningar som strider mot socialtjänstlagens anda om individuell bedömning.

Socialtjänstens arbete ska baseras på kunskap, erfarenhet, brukarinflytande, utvärdering och forskning. Alla som söker stöd ska få ett gott bemötande. Personer med funktionsnedsättningar ska få stöd i boende, sysselsättning och fritidsaktiviteter. Individuella planer för boende ska göras för alla som idag bor på tillfälligt boende eller som måste utnyttja stadens tak över huvudet-garanti. Budget- och skuldrådgivningen och konsumentvägledningen ska bedrivas i egen regi, och tillföras resurser för att kunna arbeta mera offensivt. Särskilda satsningar ska göras på stadsdelens ungdomar och deras konsumtionsvanor.

Äldreomsorg

- Mårtensgården och Tussmötegården ska drivas i egen regi.
- De äldre ska ha rätt att välja vård- och omsorgsboende i hela staden (även i andra kommuner) men ska garanteras ett boende med hög kvalitet i den egna stadsdelen.
- Aktivitetscenter i stadsdelen ska få de resurser de behöver.
- Dagens biståndsbedömning avseende plats på vård- och omsorgsboende måste bli generösare. Oro, ensamhet och hög



ålder ska väga tyngre i bedömningarna enligt de riktlinjer som den rödgrönrosa majoriteten tog fram under förra mandatperioden.

- Det tidigare projektet "Tryggt mottagande i hemmet" ska permanentas.
- Möjligheten att införa äldreкураторer i likhet med Kungsholmen ska utredas
- Kundvalssystemet för hemtjänsten behöver ytterligare en översyn. Det är orimligt med det fortsatt höga antalet utförare att välja emellan samtidigt som husläkarmottagningarna i stadsdelsområdet har olika huvudmän vilket gör samarbetet om och uppföljningen av äldres vård och omsorg mycket komplicerat.
- Äldre ska ha rätt till ökad utevistelse och fler sociala aktiviteter.
- En rättssäker, likställig och jämställd biståndsbedömning med ett folkhälsoperspektiv, där hög ålder, ensamhet och isolering ska särskilt beaktas.
- Nämnden ska införa nollvision för hemlöshet bland äldre

Alla äldre har rätt till en trygg ålderdom. När antalet äldre stockholmare på sikt ökar kraftigt krävs en långsiktig planering och samordning i staden för att möta de behov som uppstår. Stockholm ska vara en äldrevänlig stad, tillgänglig och inkluderande, en stad för alla. Ett äldreperspektiv ska finnas med i all stadsplanering och nybyggnation. Målsättningen är att äldre ska kunna leva ett självständigt liv med hög livskvalitet och god hälsa så länge som möjligt. Som stöd i det arbetet har staden inrättat en äldreombudsman som fyller en viktig funktion i det kommande arbetet. I syfte att intensifiera arbetet med att tillgänglighetsanpassa staden ska en även en tillgänglighetsfond och en tillgänglighetskommission tillsättas centralt i staden.

Nämnden ska ställa höga kvalitetskrav både på särskilda boenden för äldre och på hemtjänsten. Vården och omsorgen ska vara personcentrerad och jämställd. Alla äldre ska ha rätt till daglig utevistelse, sociala aktiviteter och gemenskap. För att förbättra kvaliteten på maten kommer vi även fortsättningsvis ha dietister anställda i äldreomsorgen. Otrygghet och oro ska motverkas och det brottsförebyggande arbetet stärkas.

Det är viktigt att avgifterna inom äldreomsorgen även fortsättningsvis hålls låga, därför höjer vi inte avgiften för hemtjänst i vårt budgetförslag. Utvecklingsarbetet inom hemtjänsten fortsätter med målet att öka den äldres inflytande, förbättra samverkan runt den



äldres behov samt öka handlingsfriheten för hemtjänstpersonalen att tillmötesgå den äldres dagsaktuella behov och önskemål. Specialiserade mottagningsteam i hemtjänsten ska öka tryggheten och stärka möjligheten till rehabilitering efter utskrivning från sjukhus.

Under 2019 skulle ”Tryggt mottagande i hemmet” kunna införas i alla stadsdelsnämnder enligt vårt budgetförslag. Satsningar på kompetensutveckling för personalen inom psykisk ohälsa, missbruk och våld i nära relationer ska fortsätta.

Övertagandet av Årsta vård- och omsorgsboende fr.o.m. 2019-02-01 i egen regi är välkommet men beslutat av den tidigare rödgrönrosa majoriteten.

Stadsmiljö

- Nämnden ska ha ett reellt inflytande över stadsplaneringen och ha ett samordnande områdesansvar för stadsmiljö i stadsdelsområdet.
- Beslutsgången ska garantera verkligt inflytande för både barn och vuxna och stadsdelspolitiker genom lokala och lättillgängliga samrådsmöten.
- Barn-, genus-, tillgänglighets- och äldreperspektiv ska alltid finnas med i planeringsprocessen.
- Stadsplaneringen ska fokusera på sammanhängande geografiska områden där bostadsförsörjning, goda kollektivtrafiklösningar och avvägning mellan kommersiell och offentlig service ingår.
- Klimat- och miljösamordnare ska stimulera och samordna miljöarbetet både inom stadsdelsnämndens verksamheter och bland invånarna i stadsdelen.
- En del av parkskötseln ska överföras i egen regi och även användas som arbetsträning för de som har svårt att komma in på ordinarie arbetsmarknad.
- Renhållning och skötsel av parkerna samt tillgängligheten ska vara på mycket hög nivå. Parker, parkbänkar och lekparker ska vara tillgängliga.
- Särskilda medborgardialoger ska årligen hållas för de olika naturreservaten i stadsdelsområdet, för att fånga upp synpunkter och förbättringsförslag.

Lokala strategier för hållbar utveckling ska utvecklas. Stadsmiljöarbetet måste fördjupas genom utökat medborgarinflytande vad gäller trafik, parker och stadsplanering. Barn, unga och äldre ska få säga sin mening innan beslut fattas om frågor som rör deras vardag.



När människor är delaktiga blir planeringen bättre och antalet överklaganden minskar. Därmed går byggprocessen smidigare och det blir lättare att klara målen.

Stadsmiljön ska vara trygg och vacker med bra möjligheter till spontanidrott och rörelse. Otrygga offentliga platser ska kartläggas och åtgärdas i samverkan med boende och berörda förvaltningar. Vi ska ha nära till parker och grönområden med hög kvalitet. Bostadsnära grönområden är grundläggande för en god folkhälsa. Fastighetsnära insamling och återbruk ska uppmuntras genom information och råd. Nämnden ska ta vara på de medborgarförslag som kommer med idéer om hur idag outnyttjade ytor kan göras till levande miljöer med aktiviteter och platser för trivsam vistelse.

Ekonomiskt bistånd

- Stadsdelen ska särskilt beakta barns behov när vuxna söker ekonomiskt bistånd och utgå från ett tydligt barnperspektiv, samt erbjuda barn kompensatoriska insatser
- Samtliga vuxna personer med rätt till försörjningsstöd ska ha fortsatt rätt till bistånd till SL-kort om det inte är helt klarlagt att de inte alls har behov av det.
- Hålla en hög tillgänglighet och ge ett gott och respektfullt bemötande anpassat till individens förutsättningar i kontakten med den enskilde

Förebyggande insatser för att minska barnfattigdom och barns ohälsa prioriteras. Föräldrautbildning och gruppstöd för barn till föräldrar som missbrukar eller har psykisk ohälsa ska erbjudas. Utbildning om risk- och skyddsfaktorer ska ges i samverkan med förskola, skola och region Stockholm. Barn i familjehem ska få utökat stöd. Förvaltningens nollvision för hemlöshet bland barnfamiljer är bra och behöver de resurser det krävs för att uppnå målet.

Arbetsmarknadsåtgärder

- Stadsdelen ska fortsätta utvecklingen av insatser för kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden, särskilt utrikes födda kvinnor, genom exempelvis uppsökande arbete
- Stadsdelen ska erbjuda personer med social problematik, fysisk och/eller psykisk ohälsa individuellt utformat stöd för att närma sig arbetsmarknaden
- Öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättningar att komma i arbete



- Fortsätta utvecklingen av insatser för unga vuxna som står långt från arbetsmarknaden, med fokus på uppsökande arbete

Alla som står långt från arbetsmarknaden ska få en chans att komma in. Staden ska därför fortsätta investera i vuxen- och arbetsmarknadsutbildning, svenskundervisning och snabbspår för nyanlända och ge fler möjligheten att få en anställning genom att bygga ut den gemensamma välfärden. Fler ska komma i arbete genom fler Stockholmsjobb och stärkt studie- och yrkesvägledning, kommunala vuxenutbildningen och SFI-utbildning (svenska för invandrare).

Blågröna & Vänsterpartiets budget
för Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

E-Å-V SDN	Budget 2018	Blågröna 2019	Skillnad	Vänstern 2019	Skillnad
Förskola	565,3	571,6	6,3	584,9	19,6
Barn, kultur och fritid	65,4	57,4	-7,9	67,9	2,5
Individ-och familjeomsorg	256,4	268,1	11,7	270,6	14,2
Stöd och service	420,5	426,3	6,5	432,8	12,3
Äldreomsorg	789,5	772,2	-17,3	794,5	5,0
Arbetsmarknads-åtgärder	26,5	26,2	-0,3	27,5	1,3
Stadsmiljö	20,6	21,6	1	21,6	1
Ekonomiskt bistånd	153,2	149,7	-3,5	153,6	0,4
Totalt	2 297,4	2 296,9	-0,5*	2 353,4	56

- Enligt VP 0,1 mnkr mer”

Reservation (SD)

Ledamoten Tobias Karlsson (SD) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;
”att under rubriken ”Samverkan för en trygg och säker stad” (sid 7) lägga till följande tre stycken:
Ett synnerligen viktigt fokus är att förbättra stadsdelen för våra utsatta områden. Hagsätra/Rågsved och Östberga är två av totalt 32 i Sverige som av polisen anses som ett utsatt område.



Enligt polisen är Hagsätra/Rågsved och Östberga "geografiskt avgränsat och karaktäriseras av en låg socioekonomisk status där de kriminella har en inverkan på lokalsamhället. Inverkan är snarare knutet till den sociala kontexten i området än de kriminellas utstuderade vilja att ta makten och kontrollera lokalsamhället. Läget anses allvarligt."

Nämnden ger förvaltningen i uppdrag att sammanställa och utförligt redovisa pågående insatser, samt föreslå konkreta ytterligare åtgärder för att bryta den negativa sociala kontexten i dessa två områden.

-att byta ut texten "Förvaltningen ska främja nyföretagande i första hand med betoning på nyanlända och personer över 60 år." (sid 9) till "Förvaltningen ska främja nyföretagande."

-att ta bort texten "göra fördjupade analyser av sjukfrånvarostatistiken för att" (sid 11) och i slutet av det stycket lägga till texten "De korta sjukskrivningarna är särskilt önskvärda att reducera då de står för en stor del av det totala antalet dagar av sjukskrivningar"

-att direkt efter texten "Det trygghetsskapande arbetet vid och omkring Gullmarsplan utökas." (sid 12) lägga till meningen "Bland annat ska området vara fritt från graffiti, klotter och annan nedskräpning."

-att i slutet av första stycket under rubriken "Utveckling av förskolan" (sid 26) lägga till meningen "All verksamhet i förskolorna ska baseras på vetenskaplig grund och barnens bästa."

-att under rubriken "Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet" (sid 47) lägga till stycket "Förvaltningen ska se till att trafiksituationen på de mest trafikerade vägarna i stadsdelen under rusningstid blir uppmätt. På så sätt kan vi bilda oss en uppfattning om hur mycket tid som går till spillo för bilister på grund av köer och annan dålig framkomlighet."

-att under rubriken "Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv" avsluta med att lägga till stycket "Enligt Svenskt Näringslivs undersökning per 2016 tappar Stockholms Stad från placering 48 till placering 96 över Sveriges mest företagsvänliga kommuner. Följande tre områden är särskilt viktiga att förbättra: kommunens services till företagen, kommunens attityder och förståelse till företagande samt kompetensförsörjning till företag."



Förvaltningen får i uppdrag att studera hur de tre framgångsrika kommunerna Solna, Sollentuna och Nacka gör i frågor som rör företagsklimat, och återkomma med förslag till förbättringar för vår stadsdel.

-att under rubriken "Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov" (sid 51) avsluta med att lägga till stycket "Nämnden ska, när det är möjligt, prioritera uppförande av kvartersbebyggelse, och skydda byggnader i stadsdelen som har ett kulturvärde.

Nämnden anför därutöver:

Stora delar av Tjänsteutlåtandet angående Verksamhetsplan 2019 för Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anser vi inom Sverigedemokraterna vara mycket bra. Vi vill gärna lyfta fram sju aktiviteter som vi anser är särskilt positiva.

1. För att trygga tillgången till ett anpassat boende för personer över 85 år har förvaltningen för avsikt att under året i samverkan med fastighetsägaren Micasa omstrukturera Enskededalens servicehus till seniorboende. Micasa har sedan 2018 nya förmedlingsregler som ger förtur till äldre över 85 år som är folkbokförda i staden. (sid 8) samt att införa en så kallad äldreboendegaranti för personer över 85 år. (sid 45)
2. Förvaltningens inkluderingslotsar arbetar även med att länka nyanlända till förvaltningens introduktionsförskolor. Introduktionsförskolorna leder nyanlända in i arbete, ger dem möjlighet att läsa Svenska för invandrare (SFI) och introducerar dem till den ordinarie förskolans verksamhet. (sid 9)
3. Förvaltningen ska utveckla arbetssätt för att säkerställa att allvarssamtal med ungdomar och deras föräldrar samt polis ska hållas inom 48 timmar efter det att det kom till socialtjänstens kännedom att den unge för första gången begått eller misstänkts ha begått brott. (sid 13)
4. Kvinnor och män som tvingats bryta med sin familj på grund av att de utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck ska få stöd i att skaffa sig ett nytt nätverk. (sid 14)
5. Strykning och utökad belysning görs på platser som känns otrygga och förvaltningen kommer även att identifiera otrygga platser där bevakning kan ske med kameror. (sid 21)



6. Förvaltningens dietist ska arbeta systematiskt med att höja kvaliteten kring mat och måltider vid äldreboenden. (sid 44)
7. Stadsdelsnämnden ska verka för att kunna erbjuda en mångfald i anläggningar och ytor som syftar till att främja det spontana idrottandet. (sid 56)

Under förutsättning att våra förslag till beslut bifalles, kommer vi att stödja den framlagda Verksamhetsplanen för år 2019.”

Ersättaryttrande

Ersättaren Lisa Palm (Fi) lämnade ett ersättaryttrande till protokollet.

”Om jag hade haft rösträtt hade jag föreslagit:

1. Att avslå stadsdelsförvaltningens förslag till beslut.
2. Att stadsdelsförvaltningen ges i uppdrag att återkomma till nämnden med en verksamhetsplan i överensstämmelse med vad som anförs i detta ersättaryttrande samt Feministiskt initiativs budget för Stockholms stad.
3. Därutöver anföra följande:

En stadsdel där makt och resurser fördelas jämställt

Den grönbåa majoritetens budget för 2019 innebär stora nedskärningar i arbetet för jämställdhet och mänskliga rättigheter, i verksamheten för barns kultur och fritid, i lokalt demokratiarbete och i välfärden. Det är en politik som kommer öka segregationen och slå hårdast mot de med låga inkomster, mot kvinnor, barn och unga, pensionärer och grupper som utsätts för strukturell diskriminering. Feministiskt initiativ vänder sig starkt emot den utvecklingen, vi prioriterar välfärd och mänskliga rättigheter framför skattesänkningar och utförsäljningar.

Ett av de tre övergripande målen för Enskede-Årsta-Vantörs stadsdel är jämställdhet och under den senaste mandatperioden har stadsdelen utvecklat sitt jämställdhetsarbete. Flera år i rad har förvaltningen varit nominerad till Stora Jämställdhetspriset, vilket är en stort erkännande för ett gediget jämställdhetsarbete. Med minskade ambitioner från staden centralt är det viktigt att stadsdelen fortsätter arbetet med jämställdhetsbudgetering och jämställdhetsintegrering och fortsätter utveckla och systematisera det pågående arbetet med att redovisa individbaserad statistik uppdelad efter kön. Där skillnader synliggörs ska analys göra och en åtgärdsplan ska tas fram för att komma till rätta med snedfördelningen av resurser. Vi vill se fler jobb inom välfärden och



utöka det framgångsrika arbetet med stadsdelsmammor som arbetar uppsökande mot kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden. Arbetet med Rågsveds stadsdelsmammor har varit väldigt framgångsrikt och Feministiskt initiativ vill se att arbetet permanentas. Stadsdelen ska se över möjligheten till att öppna upp ett kvinnokafé i Östberga Kulturhus med liknande koncept som exempelvis "Yalla-trappan" för att skapa vägar in i arbete och egenförsörjning för kvinnor i Östberga. Vi vill dubbla antalet stadsdelsmammor och utöka verksamheten till exempelvis Östberga och Hagsätra.

Vi vill avsätta särskilda medel för att stärka kvinnors organisering, i särskilt de områdena med låg socioekonomisk status. Fler kvinnor behöver få sina röster hörda och genom att utveckla målgruppsanpassad information om demokratiska processer och stödja kvinnors organisering kan vi göra det. Det är viktigt att Enskede-Årsta-Vantörs jämställdhetsarbete utvecklas tillsammans med kvinnoorganisationer för att bidra till träffsäkra åtgärder som bygger på kunskap om hur livsvillkoren ser ut. Alla kvinnor i stadsdelen ska ha lika möjligheter att styra över sina liv och påverka samhället.

Arbetet med sociala insatsgrupper ska utökas för att hjälpa ungdomar ur kriminella miljöer och stadsdelen ska se över möjligheten att införa metoden GVI (Group Violence Intervention) för att fortsätta arbetet med att minska det grövsta våldet. Vi vill också fortsätta våra satsningar på fler fältassistenter och särskilt mot yngre målgrupper, fler socialsekreterare och utöka det våldsförebyggande arbetet i skolan. Negativa maskulinitetsnormer ska motarbetas redan i förskolan och genom hela skoltiden för att motverka våld i nära relationer eller i gatumiljö. Unga killar ska tidigt få stöd genom att erbjudas hjälp med skola och tillgång till fritidsaktiviteter och kultur. Feministiskt initiativ vill utveckla arbetet i förskolan och ett tydligt könsperspektiv ska integreras i det våldsförebyggande arbetet.

Vi vill också fortsätta arbetet med att öka jämställdheten i fritidsverksamheten, motverka maskulinitetsnormer och fortsätta skapa fler mötesplatser för unga tjejer och hbtq-personer.

Vi vill fortsätta det framgångsrika arbetet med ungas organisering kring feminism och antirasism. Det är en grundläggande del av barnkonventionen att barn och unga får kännedom om sina rättigheter. Det omfattande arbete vi påbörjade med att motverka mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld måste fortsätta och förstärkas ytterligare. Stöd och skydd ska finnas att få snabbt och säkert



för alla våldsutsatta. Feministiskt initiativ vill se en hederscertifiering av socialtjänsten och utveckla arbetet för att stödja personer utsatta för hedersvåld och förtryck när den mest akuta fasen är över. Vi vill också utveckla arbetet för att de unga som befinner sig i en situation där en både är offer och förövare för hedersförtryck ska få insatser.

Feministiskt initiativ vill att stadsdelen, tillsammans med socialnämnden, genomföra en kartläggning av placeringar på skyddat boende och analysera eventuell nedgång i placeringar samt jämföra detta med ansökningar och behov av skydd och stöd för att säkerställa att alla som har behov av placering på skyddat boende får det. Även papperslösa kvinnor och utsatta EU-medborgare ska ha rätt till skydd från våld och förtryck. Vi vill se en utveckling av ungdomsmottagningen i Gullmarsplan för att nå unga som skadar sig med sex och har sex mot ersättning. Förskolgårdarna ska vara stora och planerade så att de uppfyller barnets behov av lek, rörelse och lärande. Barngrupperna ska vara små och Feministiskt initiativ vill se att stadsdelen tar fram en handlingsplan för att minska barngruppernas storlek. Alla barn ska få god, varierad och näringsriktig mat i förskolan.

Förskolepersonalens arbetsvillkor behöver stärkas. Stadsdelsnämnderna ska under året öka andelen serverad vegetarisk och ekologisk kost för att minska klimatpåverkan. Miljön i både förskolan och dess närområde ska vara giftfri och ge möjlighet till en aktiv utevistelse med fysisk rörelse. Arbetet med kemikaliesmarta förskolor ska fortsätta. Vi vill se att papperslösa barns rätt till förskola garanteras och att inget barn stängs utanför. Arbetet mot rasism och diskriminering hade hög prioritet under de år då Feministiskt initiativ hade ansvaret för mänskliga rättigheter i staden. Hundratals chefer och tusentals medarbetare fick kompetensutveckling, skolorna fick uppdrag att stärka sitt arbete mot rasism och kansliet för mänskliga rättigheter satte igång ett gediget arbete i enlighet med ECCARs

10-punktsprogram mot rasism. Det är ett arbete vi vill fortsätta utveckla och stadsdelen ska aktivt arbeta med att reducera diskrimineringen inom sina egna verksamheter. Enskede-Årsta-Vantör stadsdel är en stor arbetsgivare och vi behöver garantera att de som arbetar inom bland annat äldreomsorgen, socialpsykiatri och förskolan har goda arbetsvillkor. Arbetstidsförkortning behöver ses över och heltid som norm ska gälla för alla anställda. Sjukfrånvaron i stadsdelen är alarmerande och det är framförallt inom kvinnodominerade arbetsplatser som förskola och äldreomsorg som den är hög. Mindre stress och mer makt över sitt arbete behöver vara med i arbetet för att minska sjukfrånvaron.



Stadsdelsnämnderna ska möjliggöra för äldre att ha en vardag med hög livskvalitet ge nom att exempelvis erbjuda utevistelse, sociala aktiviteter, mötesplatser och kulturupplevelser. En stor trygghetsfråga för de äldre är att få kunna personal som inte är stressad och inte bytts ut utan kan behöver vara en person som kan bygga en relation till den äldre. Vi vill satsa på personalkontinuiteten, ha reflektionstid på schemat och fortsätta utveckla äldreomsorgen med goda arbetsvillkor för personalen. Tjejer, kvinnor och hbtq-personer ska kunna röra sig obehindrat i stadens offentliga utrymmen oavsett tid på dygnet. Stockholm ska vara en trygg stad fri från hatbrott, rasism och sexism. Stadsplaneringen och trygghetsarbetet ska utgå från ett jämställdhets- och barnperspektiv för att skapa trygga stadsmiljöer och arbetet med feministiskt stadsplanering ska tillämpas vid planering av parker, lekparkar och andra miljöer som stadsdelen har rådighet över. Rågsveds centrum behöver rustas upp och kontakt med centrumägaren behöver intensifieras i samarbete med stadshuset. Vi vill också lansera ett nytt koncept för trygghetsutveckling av centrumtorg där barn får ta större del av det offentliga rummet. Därför vill vi se att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, tillsammans med Trafikkontoret, skapar fler lektrum i stadsdelens centrum för att skapa mer rörelse och tryggare torg där alla vågar vistas.”